

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Americo \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Diplomirani prevajalci. Pri sprejemu bivaljskega je poleg novega naznanila tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by

South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

JOHN GRILIC, President, JOHN PETRIČ, Secretary, ANTON PREŠERN, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.



DOPISI

Waukegan, Ill., 24. sept. — Drago mi uredništvo! Danes imam poročati, kak strah imajo nekteri naši "božji" Pavleti pred socialisti. Nek naš somišljenik, dober socialist, moram reči, je večkrat obiskal svojega prijatelja, kateri pa ima stanovanje pri zagriženem klerikaleu. Ti obiski pa "housebossu", ki sliši na ime Pavle — škoda, da ni Jur! — niso bili po gođu, in ko je nedavno dotični sodrug zopet obiskal svojega prijatelja in se z njim pogovarjal o izboljšanju delavstva, odprl je "božji" Pavle v strahu, da mu socialisti ne odnesejo "žegna" od hiše vrata in skoro na jok zavpil: "Ven, ven s tem človekom iz moje hiše!" Naš sodrug je mirno vprašal suroveža — kaj hočemo! od vola itak ne moremo zahtevati drugega kot kos mesa — kaj da hoče, toda Pavle je rogovilil dalje dokler mu ni njegov najemnik povedal, da tam je on gospodar dokler plačuje rent in mu ni kazal iti ven. Prijatelj sta mislila, da ha odslej mir — toda ko se je naš somišljenik poslovil in odšel iz hiše, skočil je čez ograjo — seveda, to je bilo, Pavletovo maslo. — Janez izpod zabostne gore ni planil na njega!

Janez, ko bi Ti bil malo bolj pameten, pa se ne bi bil zmotil. Vidiš, katolska izobrazba ne izda nič! Naročil si raje "Proletarec", stane samo \$1.50 na leto, medtem ko te pa stane tvoj katoliški skok čez ograjo in mahljaj z roko na Police Stationu — \$7.40. A drugič je pa lahko, še več! — Socialistični pozdrav.

Opazovalec.

Duluth, Minn., 21. sept. — Dragi mi "Proletarec"! Veličanstven je bil današnji dan za delavstvo v tukajšnjem mestu. Danes je namreč prispel na dultski unijski kolodvor "Red Special" ali posebni socialistični vlak, s katerim se je pripeljal sodr. Eugene V. Debs, delavski kandidat za predsednika.

Velikansko število ljudstva je pozdravilo delavskega kandidata takoj na kolodvoru. Ker Debs vsled utrujenosti ni mogel nagovoriti množice, nadomestil ga je sodr. Moore, iz Minneapolisa, Minn., kandidat za governorja v Minnesoti. Moore je odzdravil zbranimu delavstvu, priporočal mu, da naj glasuje v svoje dobro za socialistične kandidate v novembri in obenem naznanil, da bo Debs govoril zvečer v dvorani Lysume. Nato se je na vlak po kazal Debs, nakar je zagrmelo iz tisočernih grl: Hurrah for Debs!

Zvečer, predno se je imel vršiti volilni shod, zbralo se je na stotine ljudstva pred dvorano Lysume. Kar prikoraka godba iz "rdečega vlaka", zaigra marseljevo in zbrani delavci so urno stopili v vrsto ter pričeli kockati. Parada je bila štiri blocke dolga in nekaj impozantnega za tukajšnje mesto.

Natančno ob določenem času je bila dvorana Lysume natlačeno polna ljudi; mnogi delavci, ki so prišli pozneje, niso mogli no-tri. Shod je otvoril John A. Keys in dal besedo sodr. Morris Kaplanu. Kaplan je v svojem kratkem govoru jedrnat oertal "do brote", ktere je dala delavstvu bodisi ena ali druga stara stranka, in lažnjive obljube republikanskega in demokratičnega kandidata, ktera sta sedaj postala celo "union" moža, samo da prevarita delavce. Ko je Morris Kaplan izgovoril ime: Bryan vzdignila se je s sedeža neka pijana ali pa polblazna ženska in zavpila: "Don't say anything against Bryan, he is my man!" Mote ni poslušalei so vpili nad habnieo, naj bo tiho, ker je pa hotela le dalje klepetati, bila je odpeljana iz dvorane.

Ko je Kaplan končal, stopil je Debs na oder. Ovaeije, ki jih je dalo delavstvo v onem trenutku, so trajale nad deset minut. Iz tisočernih grl je odmevalo: Hurrah for Debs! Debs je s svojim govorom, ki ga je izvajal s svojim finim, močnim glasom in plamenečimi besedami ter živo krétnjo, na pravil na poslušalec velikanski utis. Razložil je natančno, kako stiskan, izkoriščan in teptan je delavski stan pod vlado kapitalističnih strank, in kako neobhodno je potrebna socialistična stranka, ktera bo združila vse delavstvo pod en prapor in # lahkoto vrgla — kadar pride čas — kapitalizem ob tla. Dejal je, da kakor so se nekdanj borili sužnji za telesno prostost in končno postali svobodni — seveda, bile so tudi žrtve, toda grobovi onih žrtev uživajo danes največje spoštovanje — tako se borijo tudi danes delavci, medni sužnji, za gmetno prostost, in nobenega dvoma ni, da ne bi tudi zmagali. Kar je bil nekdanji telesni suženj sužnjedrže, to je danes medni suženj kapitalistu: sužnjedrže je lastoval sužnikove roke in glavo, a današnji kapitalist pa lastuje stroj, brez kterega ne more živeti moderni medni suženj. Socializem bo odpravil medno sužnost. Socializem bo dal delavcem v roke, v njih izključno last, stroje in vsa ostala sredstva za produkcijo, kar bo pomenilo popolno svobodo na industrialnem in gospodarskem polju. Da se pa to čimprej zgodi, morajo vsi delavci v razredni boj, v boj med proletariatom in kapitalizmom, in njih najboljšo politično orožje je glasovnica, s katero lahko že danes vzamejo vlado v svoje roke. Itd. Itd.

Ko je Debs končal zaorilo je spet v dvorani iz tisočernih grl: Hurrah for Debs, our next president!

Rock Springs, Wyo., 29. sept. — Sodrugi urednik, prosim priobčite teh par vrstic v nam priljubljenem "Proletarec". Sporočiti Vam imam žalostno vest, 22. t. m. je umrl v bolnišnici naš sobrat Jozef Pirnor, kterega so dva dni poprej operirali vsled opasne bolezni. Pokojniku je umrla soproga še meseca maja; to ga je tako potrla, da je zbolel in končno sam našel smrt. Zapušča tri nedorasle otročiče — najstarejši ima 6. srednji 3 leta, a najmlajši pa 4 mesece — ki so zdaj brez očeta in matere; skrbelo bo za nje društvo "Trdnjava" šte. 10 S. N. P. J., kterega član je bil Pirnor. Ome-

njeno društvo, zaeno s spremstvom dr. sv. Alojzija št. 18 J. S. K. J. in lokalne unije U. M. W. of A., mu je 23. sept. priredilo lep pogreb Hvala dr. sv. Alojzija za bratsko pridružitev, zlasti pa iskrena hvala članom premogarske unije, ki so se v polnem številu vdeležili pogreba. Častno hvalo zaslužiti tudi društvo Trdnjava, ki se je zavzelo za zapuščene sirote pokojnega sobrata.

Pokojnik je bil doma iz Bele cerave, občina Šmarjeta, okraj Krško, na Kranjskem. Sedaj pa nekoliko o tukajšnjih delavskih razmerah. Premogokopi so od sept. do zadnjih par dni počivali vsled pogajanja, ki se vrši med unijskimi delavci in delodajalci po zadnji rudarski konvenciji v Dežveru in v Butte, Mont. V rovih se sedaj spet dela, dasi še ni določeno, za kakšno plačo bodo delali premogarji. Vse kakor pa odsvetujem vsakemu, da bi šel semkaj dela iskat.

Omeniti moram tudi, da smo tukaj ustanovili "Slovenski izobraževalni klub." Sedaj potrebujemo dobrega učitelja za angleški jezik, in jako bi nam bilo ustrezno, če bi bil isti izurjen tudi v petju in godbi.

K sklepu pozdravljam somišlje nike po Ameriki, a "Proletarec" pa želim veliko uspeha. Priloženo Vam pošiljam \$2.00 listu v podporo — namesto naročnine na druge liste, kateri samo hujskajo in poneumnjujejo naše ljudi. Vaš

Valentin Stalick

NEWYORŠKO "GLASILO SLOVENSKIH DELAVCEV" (?) IN "ČRNE BUKVE".

Slovenski delavci v Ameriki, čujte in strmite: "Volitve se bližajo. Ako hočete imeti dobre čase, prosperiteto, obilo dela in unijske plače, dobre postave za delavce itd. tedaj volite republikansko stranko."

Take in enake nevrjetnosti trobi newyorško "glasilo slovenskih delavcev."

Taka predrznost pač presega že vse meje. Delavci vendar vemo, da je republikanska stranka — ravno nasprotno — naš največji sovražnik.

Ali mar ne vemo, da je bila ravno republikanska stranka vedno nasprotna delavskim organizacijam? Ali mislite, da nam še ni živo v spominu, kako so na Zapadu republikanski uradniki s si le odvedli preko meje naše delavske voditelje, Moyera, Haywooda in Pettiboneja, jih držali v zaporu skoro dve leti in s tem mučenjem enega iz med njih (Pettibone) celo spravili v prezgodnji grob, dasi niso zakrivali ničesar drugega, kakor da so bili zvesti delavski voditelji? In ali ni bil ravno William H. Taft, kateri je kot sodnik, prvi uvedel zloglasni injunction (sodno prepoved) proti unijskim delavcem?

Takih dokazov bi se dalo navesti še mnogo, toda zdi se mi, da ljudje okrog onega lista dobro vedo, da je ravno narobe resnica, kar pišejo. Prepričan sem tudi, da bo to njegovih hvalisanje stranke tiranov zdrnilo marsikterega slovenskega delavca. Kako ne, ko pa vpije: "Rojaki, ako hočete prosperiteto, volite republikanca." Vsak, količkaj zaveden delavec pa ve, da so ravno republikanski finančni paše povzročili krizo in s tem odvzeli delo milijonom delavcem.

Nekoč sem slučajno naletel na duševni odpadke z naslovom "Črne bukve". Tudi ta odpadke je prišel iz New Yorka. Propalica, kateri je skotil oni pamflet, naravno ni bil tako neumen, da bi vrjel v tiste bedastoče, ki jih je pisal, pisal je le zato, da bi jih spečal v denar. In zapisal je tudi

te-le besede: "Kdor to knjigo pazno prečita in dobro premisli, in ga še ne spametuje, temu več nobena reč ne pomaga." To je edini pameten stavek v newyorških "Črnih bukvah". Kajti kdor tisto čita in vrhutega še veruje v "one laži, ta je v resnici bedak, za kterelega je težko dobiti leka.

Isto velja tudi za reklamne republikanske članke v newyorškem "delavskem" listu. Dotični pišači dobro vedo, da je laž kar pišejo, a pišejo vseeno, ker članki neso denar! In kdor te članke pazno prečita in dobro premisli, in ga še ne spametuje ter ne pri vedejo do spoznanja, da isti list vodi delavce za nos, ta se ne bo zavedel svojega razreda vse žive dni.

Slovenski delavci v Ameriki! Ako hočete, da se bodo pogubono sne krize ponavljale še v bodoče; ako hočete še v nadalje lačni dela iskati, in ako hočete, da vas bodo kapitalisti še v nadalje izže-

mali do kosti — tudi takrat, ko vam milostno dovolijo delati v male plače — tedaj glasujte za ceptu newyorškega "delavskega" lista.

Ako pa hočete biti lastniki svojega dela; ako hočete prejemati polno plačo za svoje delo, in ako hočete, da se enkrat za vselej ne ha gnjusno izkorišcanje in poroganje delavcev, tedaj se združite z razrednozavednimi delavci ostalih narodnosti in oddajte svoje glasove za kandidata edine delavske stranke, za kandidata socialistične stranke, Eugene V. Debsa.

Hermankovi praški

so najboljše zdravilo za glavobole in neuralgijo. Ustavijo bolečine v 15 minutah. Cena 25 centov. J. C. HERMANEK, lekarnik, 585 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Slovincem in Hrvatom!

naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne

obleke,

po najnovšem kroju. Unijsko delo; trpežno in hitro

daji v delokrog oprave — oblek.

Pridite in ogledjte si našo izložbo.

Z vsem spoštovanjem



GOSTILNA, dobro in vedno preskrbljena z najboljšimi pijačami, unijskimi smodkami in prostim prigrizkom.

Dvorane, za društvenene seje, svatbe, zabavne večere, veselice itd.

Potujoči rojaki vedno dobro došli.

Priporočam se vsem v mnogobrojen obisk

Frank Mladič

587 SO. CENTRE AVE., CHICAGO, ILL.

Spomin na ženitvanjski dan.

Sezona ženinov in nevest prihaja. Če se ženite, je važno za vas, da si omislite dobro sliko kot spomin na vaš ženitvanjski dan. Dobro sliko, da boljše ne morete dobiti, vam izdela



izkušen fotograf,

391-393 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

Ima večletno skušnjo in izdeluje najfinejše fotografije po zmerah cenah.

TELEFON CANAL 287.

USTANOVLJENO 1883.

Vestnik Edini slovenski ilustrirani list v Ameriki. Izhaja dvakrat na mesec na 16 straneh. Cena mu je samo \$1.00 na leto, 50c na pol in 25c na četrt leta. — Naslov: "Vestnik", 9 Albany St., New York, N. Y.

Joseph Kratky,

575 W. 17th St., Chicago, Ill.

Izdelovalec najfinejših cigret vsake vrste.

Na debelo in drobno.

RUSKA KRI.

vlada bo prštežirala in razstavila vesolovansko razstavo. Ruska vlada bo podpirala vse rusko idejo.

Ruska vlada bo olajševala Slo-

potovanje po Rusiji. In še marsikaj razglašala. Rodoljubarski listi, da bi Slovenci vabudili ljubezen do vlade, katero hlinitavsko za-

jejo z ruskim narodom.

Kaj pa je v resnici ta bla-

žena vlada, katero poziva velikan Lev Tolstoj ne-

da naj zapre njega, in nedolžne ljudi, ki čitajo nje-

knjige?

Je vzrok, da bi se Slovenci

vrli na Nikolajevo in Stolji-

vlado?

nekemu angleškemu časnikarju

Stoljpin, ki se menda nekoliko

pred tujino, dejal, da se

ne izvršuje več kakor po 15

letnih obsodb na mesec. Že to bi

primo, če bi bilo resnično. V

dravi se smatra vsaka ju-

na usmritev za nekaj nena-

vez in po pravici za nekaj

blagemu Stoljpinu se

obesenev na mesec malo.

ladi ta "nizka" številka je

ararjena. Ruski časopis

"je prijel ljubeznivega mi-

škega predsednika in je se-

statistične podatke o smrt-

obdoh in usmrтитvah, koli-

ja je mogel dobiti. Ta je ob-

ski pregled za prvo pol-

1908 r

smrtnih obsodb je bilo

za januarja116

za februarja122

za marca184

za aprila106

za maja217

za junija131

Skupaj856

Se pa, kolikor se more

do dokazati

za januarja43

za februarja56

za marca47

za aprila49

za maja81

za junija54

Skupaj330

ta statistika je pomanjkljiva.

bi se po navidezno malem

justifikacij, da je car po-

sil toliko oseb. Toda politič-

neci se na Ruskem le redko

omiloste. Ampak poročanje

WAHRMUNDOV GOVOR.

Priobčuje Ivan Kaker. (Nadaljevanje.)

Že takoj pri prvem grajanem mestu so mi pomisleki državnega pravnika naravnost nerazumljivi. Ne samo iz razlogov, ki jih je podal moj zastopnik gospod Dr. Postelberg, temveč tudi zato, ker vendar to mesto po svojem splošnem pomenu ni naperjeno morda proti verakemu nauku, ki bi bil lasten specijelno katolicizmu, marveč proti splošni verski ideji, ki je v bajeslovni obliki razširjena po vsem svetu in prešla v krščanstvo na vsak način iz mnogo starejših virov.

Gre se tukaj za neko, v nenejških krogih že davno znano stvar. In še prej kot pred pol stoletjem je na pozitivnem krščanstvu stoječi učenjak, profesor Sepp iz Monakovega, v svoji knjigi: "Paganstvo in njegov pomen za kristjanstvo" pod zaglavjem: "Madona paganstva in sin nebeški," o tem pripomnil seldeče:

"Ideja o rojstvu obljubljenega odrešenika iz telesa device je razširjena po vsem paganstvu in bila za časa Kristusovega ljudem bolj znana, kakor si mi mislimo Vsi pagani so imeli vero, da bo rojen odrešenik iz čiste device, brez moškega itd.

Dandanes se to spoznanje podaja ljudstvu vendar že v poljudnih spisih. Vzemimo na pr. spis Dr. Pavla Rohrbacha: "Rojen iz device", ki zlasti opozarja na podobnost med budizmom in krščanstvom in raztuntega dokazuje, da poznejši dogmatični nauk o brezmadežnem spočetju prvim kristjanom ni bil še znan.

Toda če bi temu tako tudi ne bilo, kako vrednost in namen naj bi vendar pravzaprav imela zaplemba takega nedolžnega mesta? So stvari, ki sploh ne prenesejo globočjega razmotrivanja, ker razpadejo sicer v nič, ker so že same na sebi skrajno nesmiselne. In to velja pač tudi o zaplembi mesta gledé brezmadežnega spočetja.

Kar zadeva drugo zaplenjeno mesto, pa mislim, da se mi ni treba spuščati v podrobnosti, ker je že itak moj zastopnik vse bistveno v mojem smislu navedel. Naglašal bi tudi jaz, da so citati vzeti doslovno ali pa vsaj v natančnem smislu iz pastirskih pisem katoliških škofov, iz katoliških pridig, letakov, časopisov itd.

Pri tretjem zaplenjenem mestu pa se bom pomudil nekoliko dalje. Da se beseda "fetičizem" kot splošno rabljen in sam na sebi popolnoma nedolžen tehnični izraz nikakor ne more grajati, je pač vsakemu znano. Fetičizem pomenja, kakor rečeno, versko častenje mrtvih stvari, ki so po ljudskem pojmovanju eventuelno opremljene z nadnaravnimi močmi.

Ta oblika verskega častenja je razširjena tudi v katoliški cerkvi. Ako bi ta trditve v moji knjižici morda še ne bila dovolj dokazana, sem pripravljen tukaj ta dokaz spopolniti, in sicer na podlagi knjige Alfonza Viktorja Muellerja z naslovom: "Najsvetejša predk — a Kristusova", katera je izšla v Berlinu l. 1907 in ki ni bila konfiscirana.

Iz jasnih, stvarnih in strogo na cerkvena spričevala opirajočih se izvajanj te knjige izhaja neoprorečno: da je v katoliški cerkvi neki predmet, o katerem se v pošteni družbi niti govoriti nikdo ne drzne, ponarejen približno dvanaestkrat in izpostavljen vernemu ljudstvu v čaščenje, — da so pisali ugledni teologi o njem cele razprave, — da so njegovo čaščenje pospeševali papeži z odpustki, — ter da se je to dogajalo ne samo v srednjem veku, marveč se godi ves čas do današnjih dni. V Calcati pri Rimu kažejo še danes tak predmet med slovesnim

zvonenjem zvonov, da jo pobožni verniki molijo!

Iz te knjige je nadalje razvidno, da se po najnovejši presoji "knjige o svetinjah"*) nahajajo v papeževi privatni kapelici med drugimi manj važnimi svetinjami naslednje poglavitne: (Dalje prih.)

*) Svetinje ali relikvije so v katoliški cerkvi telesni ostanki svetnikov ali svetnic ali pa kake druge svete stvari, katere verniki častijo in molijo prav po pagansko.

Hudo bolna žena.

Mrs. Balbina Lozarka v Allentport, Pa., je dolgo časa trpela. Rekla je: "Bila sem tako bolna na želodec, da nisem mogla jesti nobene stvari, in vrhutega so me večkrat napadle bolečine v sreu, ktere, sem mislila, bodo nenadno končale moje življenje. Pripočeno mi je bilo Trimerjevo ameriško zdravilno grenko vino, in v resnici, pokazalo se je kot najbolje zdravilo za mene. Čudno je, da še toliko ljudi ne ve, koliko je to zdravilo vredno." Da, čudno je, kajti ljudje nikoli ne izbirajo zdravil v boleznih na prebaviljalnih organih. To vino pripravi želodec do dela, ojači živce in čisti kri. Če potrebujete v kakršnikoli bolezni nasveta, pišite Jos. Trimerju, 616—622 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Slovenecem naznanje.

Cenjeni direktor Collins N. Y.

Medical Instituta: — Jaz se Vam zahvalim za Vaša zdravila, ker ste mi zares dobra posliali, da se sedaj čisto zdravega počutim če prav sem že skoro čisto obupal, a sedaj sem prepričan, da Vi lahko vsakega bolnika ozdravite. Zatoraj rojaki, ako ste bolni, obračajte se le na Collins Medical Institut, ker tam bodele gotovo popolno zdravje zadobili. Še enkrat se Vam lepo zahvalim ter Vas pozdravim ostajajoč Vam vedno hvaležni.

Johan Bajt.

Box 160 Oregon City, Oregon.

Fino Opremljena Gostilna

z najboljšimi pijačami kaker z Atlas in Pilzen pivom, vinom in raznovrstnimi likerji, dalje s smodkami in prostim "lunchom".

Zastopstvo najboljših parobrodskih črt; prodaja parobrodskih listkov in pošiljanje denarja v staro domovino.

Postrežba točna in solidna.

Mohor Mladič

Novi prostor:

572 Blue Island Ave.

vogel Loomis St.

Telefon Canal 3214 Chicago, Ill.

M. Lacković in Fr. Smetko

378 West 18th St., Chicago

MODERNO OPREMLJENA SLOVENSKA TRGOVINA Z JESTVINAMI (GROCERLJA.)

Najboljši riž, kava, čaj, moka itd., sploh vsakovrstno domače in prekomorsko blago vedno sveže po najnižji ceni na prodaj.

Na zahtevo razvažam blago tud na dom, za kar nič ne računim.

Pozor Rojaki Slovenci!

Prevzel sem na novo opremljeno gostilno "TRIGLAV" od brata Mohorja.

Točim sveže pivo, domače vino in druge raznovrstne pijače. na razpolago imam moderno keglisče in potujočim vedno pripravljeno prenočišče.

Postrežba točna in solidna. Pripočam se za obili obisk.

John Mladič,

617 So. Centre Av., Chicago, Ill.

Pozor Rojaki!

Gotovo pomoč v bolezni zadobite, ako se obrnete na Dr. R. Mielke-ja, vrhovnega zdravnika najstarejšega in najzanesljivejšega zdravniškega zavoda za Slovence v Ameriki:

THE COLLINS N. Y. MED. INSTITUTA

On ima nad 40 letno prakso v zdravljenju vseh bolezni ter EDINI ZAMORE JAMIČTI za popolno ozdravljenje vsake notranje ali zunanje bolezni, pa naj bode ista akutna ali zastarela (kronična), kakor:

bolezni na pljučah, prsni, želodcu, črevah, jetrah, bolezni mehuru, vse bolezni v trebušni votlini, — potem v nosu, glavi in grlu, nervoznost, živčne bolezni, bolezni srca, katar, prehlad, težko dihanje, bronhialni, prsni in pljučni kašelj, bljuvanje krvi, nepravilno prebavo, neuralgio, reumatizem, giht, trganje in bolečine po udih, zlato žilo, grižo, otekline, vodenico, padavico ali božjast, nemočnost v spolnem občevanju, polucijo, posledice onanije, šumenje v ošesih in tok iz ušes gluhost, izpadanje las, mazulje, srbečino, lišaje, hraste in rane, vse bolezni na notranjih žeskih ustrojih, glavobol, neredno mesečno čiščenje, belitok, padanje maternice, neplodovitost i. t. d.

On edini na posebni moderni način hitro in zanesljivo ozdravi jetiko in sifilis, kakor tudi vsako tajno spolno bolezn moža in žene.

Zdravljenje spolnih boleznij ostane tajno.—

ZATORAJ ROJAKI! Ako ste bolni ali slabi ter Vam je treba zdravniške pomoči, ne odlašajte z zdravljenjem in ne obračajte se na zdravnike in zdravniške zavode, katerih delovanja ne poznate, ker tako brez koristi trošite težko prisluženi denar, temveč natančno opišite Vašo bolezen v svojem materinem jeziku in pri tem naznanite koliko časa traja, kako je nastopila in vse podrobnosti ter pismo naslovite na spodaj označeni naslov, potem smete mirne duše biti prepričani v najkrajšem času popolnega ozdravljenja. — Ako pa Vam bolezen ni znana, pišite po obširno knjigo ZDRAVJE, katero dobite ZASTONJ, ako pismu priložite nekoliko poštnih znamk za poštnino.

Vsa pisma naslavljajte točno na sledeči naslov:

THE

COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE

140 WEST 34th ST., NEW YORK N. Y.

ZEMANOVO "GRENKO VINO",

je najboljše zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti boleznim želodeca, črev in ledvic, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.

Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.

ZEMANOVA "TATRA",

želodečni grenčec. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatranskega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo želodčevu in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Dobiti v vseh slovanskih salunih kakor tudi prvi izdelovalcu teh najboljših zdravil.

Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina.

B. ZEMAN, 777 Alport Street, Chicago, Ill.

Slovinci Pozor!

Ako potrebujete obleke, klobuke, srajce, kravate, ovratnike ali druge potrebne reči za moške — za delavnik i praznik, tedaj se oglasite pri meni, kjer lahko govorite v svojem materinem jeziku.

Čistim tudi stare obleke in izdelujem nove po najnovejši modi in nizki ceni.

JURAJ MAMEK 581 Center Avenue, blizu 18. ul., Chicago

"Rdeči Prapor".

PTUJSKI KRAVALI.
(Dalje s 1. strani.)

če so bili izletniki res tako grdo tepeni, kakor poročajo naši nacionalisti, tedaj so — tudi sami krivi. Kdor ve, da ga čakajo bunke, pa se ne pripravi, naj se prime za nos.

Seveda slovenski generali so ne koliko mislili na nevarnost in so se deloma hoteli zavarovati. Ampak kako? Če bi bili nacionalisti, bi prav odločno protestirali! Slovenski voditelji so zahtevali za svojo varnost — ces in kr. vojaštvo. To je pri spodnještajerskih narodnjakih že stara navada, ki pa ostane grda in neznosna tudi, če dobri sive lase. Kdor je že kdaj proti svoji volji marširal v infanterijskem kareju, pod varstvom vojaških bajonetov in škripal z zobmi, kakor je bilo n. pr. ob prvi sokolski slavnosti v Celju, kjer so tudi narodnjaški prvaki prosili za vojaško asistenco, ne bo nikoli pozabil, kako ponižanega in osramočenega se je čutil. Če slovenski voditelji ne razumejo, da se demokracija in militaristični protekcijonizem ne vjemata, naj gredo v penzijo, pa naj ne ponižujejo slovenskega ljudstva na tak način pred tujim svetom.

(Dalje prihodnjic.)

Listu v podporo.

Slov. socialistični klub št. 10, Aurora, Ill., \$4.65. M. Stihauer, Whiting, Ind., 30c. Trije rdeči iz Oregon City, Ore., \$2.50. Val. Staliek, Rock Springs, Wyo., \$2.00. Slov. socialistični klub št. 8, Roslyn, Wash., \$2.20. John Zobec 60c. Math Kampoš \$1.00, Pavel Kolar \$1.00, Martin Bogataj 50c s vzklikom: "Živeli bratje, mi smo za 'Proletarca'!" — vsi v Roslyn, Wash.

Podpirajte socialistično časopisje! Naročajte, čitajte in širite 'Proletarca'! Priporočajte hrvatskim delavcem 'Radničko Stražo'.

KUPUJTE PRI
Albert Lurie Co.,
567-69-71-73 Blue Island Ave.
CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z me-
šananim blagom.
Zmerne cene vsak dan.

Valentin Potisek
GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill.
Todi vse, gostilni podrejene pijače inse priporoča rojakom na običen obisk. Postrežba točna in solidna.

SVOJO FINO OPRAVLJENO
unljsko
BRIVNICO
priporočam vsem bratom Slovincem
JOHN HORVAT
610 Centre Ave., Chicago, Ill.
Slovenski in hrvatski časniki na razpologo.

John Krika,
slovenski
BRIVEC
v Chicagu, Ill.
570 So. Centre Ave.

JUNGLE

Angleški spisal Upton Sinclair Z avtorjevim dovoljenjem prevaja Ivana Kaker.

(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair.)

(Nadaljevanje.)

"In otroci?" upraša Jurgis.
"Otrok že tri dni ni domov; vreme je tako slabo. Niso mogli vediti, kaj se godi doma, — prišlo je vendar tako nenadoma, dva meseca prej, predno smo pričakovali."

"Jurgis je stal ob mizi in se držal z obema rokama, da bi ne padel; glava mu je klonila na prsi in roke so mu drgetale, — zdelo se je, da se zgrudi pa zdaj. Kar se dvigne Aniel in prikrevsa k njemu. Iz žepa izvleče zamazano cunjo, v katerej je na koncu nekaj zavitega.
"Nate, Jurgis!" reče. "Nekaj denarja še imam. Palauk! Vidite?"

Razvila je in preštela — štiriintrideset centov. "Pojdite zdaj in poskušajte sami, da dobite koga," pravi. "In morda morejo tudi druge nekaj pomagati, — dajte mu nekaj denarja, ve vse; bo že enkrat povrnil; boljše mu bo, ako se bo mogel tolažiti s tem, da je vsaj nekaj storil, čeprav bi ne hasnilo nič. In morebiti bo že vsega konec, ko se vrne."

Obrnile so torej tudi druge ženske svoje žepne narobe; večinoma vse so imele le bakren in nikljest drobiž, toda dale so vse. Gospa Olszewsky, ki je stanovala poleg in imela moža, ki je bil spreten mesar toda pijanec, je darovala skoro pol dolarja. Vkljub temu pa je vsa ta zbirka znašala komaj en dolar petindvajset centov. Jurgis vtakne ta denar v žep, in držeč se zanj, v diru odide.

XIX.

"Madame Haupt, babica" — čital se je napis na oknu drugega nadstropja neke štiri bloke oddaljene hiše v ulici, pri stranskih vratih pa je kazala slikana roka na nesnažne stopnice. Jurgis je bil v par skokih na vrhu.

Gospa Haupt je baš evrla kos prašičevega mesa s čebulo ter imela duri nekoliko odprte, da je para odhajala. Ko je skušal trkati, so se duri popolnoma odprle, in videl je, kako je ženska srkala iz neke črne steklenice. Potrkal je potem močneje; babica se je prestrašila in steklenico hitro skrila. Bila je Holandčanka, neobičajno debela postava, — kadar je šla, se je zibala kakor čoln na oceanu, in ključki v omari so kar rožljali. Na sebi je imela vse zamazano jutranje oblačilo modre barve. Zobje so ji bili črni.

"Kaj je dobrega?" upraša v pozdrav Jurgisa, ko ga ugleda.
Ta je vso pot dirjal kot iz uma in bil tako zasopel, da je komaj spregovoril. Lasje so mu razkuštrano vihrali okrog glave in oči so se mu divje svetile, — videti je bil kakor iz groba vstal mrlič. "Moja žena!" krikne končno. "Pojdite hitro!"

Babica Haupt porine ponovo na stran ter si obriše v obleko roke. "Vi želite, da grem h porodu?" upraša.

"Da," reče Jurgis, globoko sopeč.
"Ravnokar sem domov prišla od poroda," pravi, — "in nisem še imela toliko časa, da bi kosila. Toda če je res nujna sila —"

"Da, zelo nujno!" zakliče Jurgis.

"No, potem morda pojdem — koliko plačate?"

"Jaz — jaz — koliko hočete imeti?" jeelja Jurgis.

"Petindvajset dolarjev."

Jurgisa te besede iznenadijo. "Tega ne morem plačati," reče.

Žena ga pozorno opazuje. "Koliko pa plačate?" upraša.

"Ali moram plačati takoj — takoj zdaj?"

"Da, to storijo vsi."

"Jaz — imam malo denarja," prične Jurgis v smrtnem strahu.

"Bil sem — imel sem nesrečo — in šel je ves denar. A plačal Vam bom — do zadnjega centa — kakor hitro bom mogel; saj lahko delam —"

"Kako delo delate?"

"Zdaj nimam dela. Moram si ga šele preskrbeti. Toda —"

"Koliko denarja imate?"

Ni ji mogel takoj odgovoriti. Ko je z veliko težavo povedal, da eden in četrt dolarja, se mu je zakrohotala v obraz.

"Za en in četrt dolarja še klobuka na glavo ne denem," reče.

"To je vse, kar imam," pravi z upadlim glasom. "Nekoga moram imeti — žena mi umira. Ne morem nič za to — jaz —"

Babica Haupt je ponovo spet postavila k ognju. Obrnila se je proti Jurgisu in rekla: "Preskrbite mi deset dolarjev v gotovini, za ostanek pa Vas počakam do prihodnjega meseca."

"Nisem v stanu — nimam denarja!" zagotavlja Jurgis. "Pravim Vam, da imam samo en in četrt dolarja."

Ženska se obrne k svojemu delu. "Ne verujem Vam," pravi.

"Vi me hočete le prevariti. Kako to, da ima tak krepak mož, kot ste Vi, samo eden in četrt dolarja?"

"Prišel sem ravnokar iz zapora!" zakliče Jurgis. Bil je pripravljen, da se ji vrže nogam. "Že poprej nisem imel denarja, in moja družina je skoro gladu umrla."

"Kje pa so Vaši prijatelji, da Vam ne pomagajo?"

"Vsi so revni," odgovori. "Dati so mi mogli samo to. Storil sem, kar je bilo v moji moči —"

"Ali nimate ničesar, kar bi mogli prodati?"

"Ničesar nimam, Vam rečem," zakliče obupno, — "ničesar nimam!"

"Ali si ne morete izposoditi? Ali nimate nikjer nič kredita?"

Ko je z glavo odmajal, je nadaljevala: "Poslušajte, kaj Vam povem! Ako me dobite, smete biti veseli! Rešiti Vam hočem Vašo ženo in Vašega otroka, in sprevideli boste sami, da ta nagrada ni velika. Če pa umrjeta, kako bo Vam potem pri sreči? In tukaj pred Vami stoji ženska, ki svojo stvar razume — o tem se lahko prepričate v sosesčini —"

Tako govoreč, je stala babica Haupt pred Jurgisem ponočno, kakor bi si bila svoje veljave v svesti. Njene besede pa so ga spravile z ravnovesja. Dvignil je roke z obupno kretnjo kvišku ter se obrnil, da bi odšel. "Vsaka nadaljna beseda je zaman," reče sam pri sebi. Toda nenadoma zasliši za sabo spet njen glas:

(Dalje prih.)

M. A. Weisskopf, M. D.
Izkušen zdravnik.
Uraduje od 8—11 predpoldne
in od 6—9 zvečer.
885 So. Ashland Ave.
Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

PREMOG, DRVA
in KOKS
PRODAJA
ALBERT DENMARK
Pisarna na voglu
Center Ave., in 18. ulica
Prodaja konj i konjskih oprav.
Telefon Canal 2248
594 S. CENTRE AVE.
CHICAGO, ILL.

POZOR! SLOVENCII POZOR!
SALOON
s modernim kegljiščem
Sveže pivo v sodčkih in buteljkah
in druge raznovrstne pijače ter unijake
smotke. Potniki dobe čedno preno-
čišče za nizko ceno.
Postrežba točna in izborna.
Vsem Slovincem in drugim Slovanom
se topio priporoča
MARTIN POTOKAR,
564 SO. CENTER AVE., CHICAGO

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni
in ranocelnik.
Izdravniška preiskava brezplačno—pla-
čati je le zdavila, 647 in 649 Blue Island
Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do 3
popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago
živeči bolniki naj pišejo slovenski.

MIRKO VADJINA, 392 W.
SLOVENSKO HRVATSKI BEIVEC.
Na razpolago so kopelji.

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raz-
nih neopojnih pijač.
82-84 Fisk St. Tel. Canal 1405

Priporočljivo!
Miners Bitters
TRIGLAV CHEMICAL WORKS
1648 W. 22nd St.
Dobiti je v vseh gostilnah.

DR. F. J. PATERA
Ordinuje na severozah. voglu
ASHLAND IN MILWAUKEE AVE.
od 12. do 3. ure popol.; od 7. do 8.
ure zvečer v ponedeljkih, torkih, čet-
rtkih in petkih.
Telefon Canal 180.

M. BOLTE,
IZURJEN ČEVLJAR
Popravlja stare čevlje, sprejema na-
ročila na nove, ter izvršuje to
hitro, lično, trpežno in po ceni
Priporočam se vsem Slovincem.
572 S. Centre Av., Chicago, Ill.

Vac. Tourek,
izdelovalec finih
Havana cigar.
Prodaja cigare na škatilje. Naročila
se izvršuje točno.
1210 So. Albany Av., Chicago, Ill.

Aka hočeš dobro naravno vino
oglaši se pri
JOS. BERNARD
620 Blue Island Avenue
Telefon Canal 842
Pri njemu dobiš najboljša kaval-
ska in importirana vina.

I. STRAUB
URAR
336 W. 18th St., Chicago
Ima večjo zalogo ur, verižic,
nov in drugih dragotin. Izvršuje
vsakovrstna popravila v tej stro-
zelo nizki ceni.
Obiščite ga!

Frank Kvasnič
Trgovina z železnino, ravnim
in pohištvo. Popravlja peči.
643-645 W. 18th St.
Chicago, Ill.

Najbolje in
nej: obuhala
pri
John Klo
631 Blue Island
CHICAGO.
Sprejema
— pravila.

NOVA
SLOVENSKA GOSTI
pri **FRANC CECI**
Rojakom v Chicagu naznan-
sem zopet odprl svoj novi salo-
kterem točim vedno sveže pivo, in
vino itd. Dobre smotke za raz-
Imam tudi prostorno dvorano
selice, svatbe, zabavne večere in
poročam se v obili obisk.
S spoštovanjem
FRANC CECI,
568 So. Centre Ave.

Halo, Johnny!
Kje si pa bil včeraj? Saj veš
kjer je največ zabave. Ali ne
da je največ zabave v **GOSTILN**
John Košiček
590 So. Centre Ave., Chicago

Jože Sabath
advokat in pravni zastopnik v
skih in civilnih zadevah.
Pišite slovenski!
1625-1638 Unity Building
79 Dearborn St., Chicago
Res. 5155 Prairie Ave.
Phone Drexel 7271.

Leopold Sal
ODVETNIK
v kazenskih in civilnih zade-
Auto Phone 6065.
Office Phone Main 3065
Residence Phone Irving
URAD: 27 METROPOLITAN
Severozap. ogel Banskij
in La Salle ulice
Stanovanje: 1217 Sheridan St.

Pristno domače
Belo vino 60c
Rdeče vino 50c
Rdeče staro vino 45c
Rmenno vino 55c
Posoda prosta. Te cene velj-
je malcem od 50 galonov naprej.
čena pa niso tudi manjše.
Vino pokiljam proti predplačilu
C. O. D. po vsi Ameriki.
Priporočam se rojakom tudi
moje lepo urejeme gostilne z
pijačami in z vedno pripravlj-
stim prigrizkom.
Za dobro in točno postrežbo,
tudi za pristnost vina jamčim.
JOSIP ZALOKA
899 Edison Road N. E.,

465
30
250
420
460
150